

คู่มือการจัดการขยะ

ศูนย์บริการสาธารณสุข 35 หัวหมาก

แยกก่อนทิ้ง เพื่อสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมูลฝอยหรือขยะมูลฝอย	๓
การคัดแยกองค์ประกอบขยะมูลฝอย	๓
วัตถุประสงค์	๔
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔
แนวทางการกำจัดขยะของศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก	๔
การแยกขยะและการจัดภาชนะรองรับขยะ	๔
ลักษณะของถังขยะที่ถูกต้อง	๔
การบริหารจัดการและการดำเนินงาน	๔
บทบาทหน้าที่	๑๐
ระยะเวลาการเก็บขยะ	๑๑
แผนผังเส้นทางการจัดการขยะมูลฝอย	๑๒
แผนผังเส้นทางการเคลื่อนย้ายขยะ	๑๓
ภาชนะรองรับขยะภายในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก	๑๔
อ้างอิง	๑๖

การจัดการขยะในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมูลฝอยหรือขยะมูลฝอย

“มูลฝอย”หรือ “ขยะมูลฝอย” หมายถึง ขยะมูลฝอยชุมชน คือสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เหลือทิ้งจากบ้านพักอาศัย ร้านค้า ตลาด สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใด ทั้งนี้ไม่รวมถึงขยะจากการก่อสร้าง ของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม และมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาล

การคัดแยกองค์ประกอบขยะมูลฝอย

๑. กำหนดประเภทขององค์ประกอบขยะมูลฝอยที่จะคัดแยก

๑.๑ พิจารณากำหนดประเภทขององค์ประกอบขยะมูลฝอยจำนวน ๑๕ ประเภท รายละเอียดดังตารางที่ ๑

๑.๒ ผู้ศึกษา สามารถพิจารณาให้มีการเพิ่มเติมหรือลดประเภทขององค์ประกอบขยะมูลฝอยได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของงานศึกษาหรืองานวิจัย แต่การสุ่มและคัดเลือกจำนวนตัวอย่าง รวมทั้งกระบวนการเตรียมการก่อนการคัดแยก องค์ประกอบขยะมูลฝอยให้พิจารณาดำเนินการตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการคัดแยกองค์ประกอบมูลฝอย ณ สถานที่กำจัดมูลฝอยซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔

ตารางที่ ๑ คำอธิบายลักษณะทั่วไปขององค์ประกอบขยะมูลฝอยแต่ละประเภท

องค์ประกอบขยะมูลฝอย	รายละเอียดคำอธิบาย
๑. เศษอาหาร	<p>เศษผัก เศษเนื้อ กระดูก เปลือกผลไม้ เศษวัตถุดิบที่ทิ้งจากการประกอบอาหาร อาหารที่เหลือจากการบริโภค อาหารที่เหลือจากการจำหน่าย และวัตถุดิบ/อาหารที่จัดเก็บไม่ดีทำให้เกิดการเน่าเสีย</p> <p>หมายเหตุ : ไม่รวมบรรจุภัณฑ์ หีบห่อต่าง ๆ เช่น ใบตอง ถุงพลาสติก แผ่นฟิล์ม ถาดโฟม ไม้หนีบ หรือไม้เสียบปิ้งย่าง</p> <div data-bbox="523 1395 1375 1619"> </div>
๒. มูลฝอยจากสวน	<p>ขยะอินทรีย์ที่ไม่ใช่เศษอาหาร เช่น ดอกไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ ใบหญ้าและส่วนต่าง ๆ ของพืชจากการตัดแต่งกิ่งหรือทำสวน</p> <div data-bbox="518 1787 1369 2011"> </div>

องค์ประกอบขยะมูลฝอย	รายละเอียดคำอธิบาย
๓. กระดาษ	<p>กระดาษสำนักงาน กระดาษคอมพิวเตอร์ กระดาษนิตยสาร กระดาษลูกฟูก กระดาษเคลือบแว็กซ์ กระดาษหนังสือพิมพ์ กล่องกระดาษกันกระแทก ผลิตภัณฑ์กล่องไปรษณีย์ แต่ไม่รวมถึงเศษกระดาษชำระ</p>
๔. ไม้	<p>แผ่นไม้ เครื่องเรือน เศษไม้ ผลิตภัณฑ์ไม้ประกอบการทำอาหาร เช่น ไม้หนับ</p>
๕. ผ้า	<p>เศษผ้า สิ่งทอต่าง ๆ</p>
๖. ยางและหนัง	<p>ยาง เศษขึ้นยาง เศษจากยางรถยนต์/จักรยานยนต์/จักรยาน/รองเท้า เศษหนังจากเฟอร์นิเจอร์/เครื่องประดับ ฯลฯ</p>

องค์ประกอบขยะมูลฝอย	รายละเอียดคำอธิบาย
<p>๗. ผ้าอ้อม</p>	<p>ผ้าอ้อมสำเร็จรูปของเด็กและผู้ใหญ่ ผ้าอนามัย</p>
<p>๘. พลาสติก</p> <p>๘.๑ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastic)</p> <p>๘.๒ พลาสติกหลายชั้น (Multilayer Plastic)</p> <p>๘.๓ พลาสติกคงทน (Durable Plastic)</p>	<p>๘.๑ พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics) อาทิ ถุงพลาสติกหูหิ้ว ถุงบรรจุอาหารหรือเครื่องดื่ม แก้วน้ำพลาสติก หลอดพลาสติก กล่องพลาสติก ใส่อาหาร ขวด/ฝาขวดพลาสติกทุกชนิด จาน/ชาม/ช้อน/ส้อม/มีดพลาสติก ฝา แก้วน้ำพลาสติก บรรจุภัณฑ์ หรือหีบห่อจากการสั่งอาหาร ฯลฯ</p> <p>๘.๒ พลาสติกหลายชั้น (Multilayer Plastic) อาทิ ถุงขนม ถุงซองขบเคี้ยว ถุงบรรจุน้ำยาหรือผงซักฟอก ถุงน้ำยาปรับผ้านุ่ม และถุงบรรจุภัณฑ์ชนิดเติม (Refill)</p>

องค์ประกอบขยะมูลฝอย	รายละเอียดคำอธิบาย
	<p>๘.๓ พลาสติกคงทน (Durable Plastic) อาทิ พลาสติกเครื่องใช้ในครัวเรือน พลาสติกจากการเกษตร พลาสติกจากการก่อสร้าง ชิ้นส่วนพลาสติกอื่น ๆ ฯลฯ</p>
๙. โฟม	<p>กล่องโฟมหรือถาดโฟมสำหรับบรรจุอาหาร โฟมสำหรับใช้กันกระแทก โฟมโพลียูรีเทน (โฟมสำหรับใช้เป็นฉนวนกันความร้อน) ฯลฯ</p>
๑๐. โลหะ	<p>เหล็ก เหล็กกล้า อลูมิเนียม ทองเหลือง ทองแดง กระป๋องอลูมิเนียม กระป๋องเหล็กเคลือบดีบุก กระป๋องโลหะผสม กระป๋องบรรจุอาหาร/เครื่องดื่ม ตะปู ไขมีดโกน เข็ม และโลหะอื่น ๆ</p>
๑๑. แก้ว	<p>แก้ว เศษแก้ว กระຈก และบรรจุภัณฑ์แก้วทุกประเภทที่บรรจุเครื่องดื่ม หรือบรรจุอาหาร/ยา/เครื่องสำอาง</p>

องค์ประกอบขยะมูลฝอย	รายละเอียดคำอธิบาย
๑๒. ขยะอันตรายจากชุมชน	<p>หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์บรรจุสี/สารเคมี ยาหมดอายุ ฯลฯ</p>
๑๓. ขยะผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste Electrical and Electronic Equipment :WEEE)	<p>ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่หมดอายุการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์และโทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ ฯลฯ</p>
๑๔. มูลฝอยติดเชื้อ	<p>ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ (จากการตรวจ การวินิจฉัย และการรักษาพยาบาลทางการแพทย์) ใบมีด เข็มฉีดยา ผ้าก๊อซ สำลี หรือวัสดุอื่นๆ ซึ่งสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือดหรือมีส่วนประกอบของเลือด/สารคัดหลั่ง มูลฝอยที่ถูกบรรจุไว้ในถุงบรรจุมูลฝอยติดเชื้อรวมทั้งชุดอุปกรณ์ในการตรวจโรค (Antigen Test Kit : ATK) ชุดป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานส่วนบุคคล ในขณะที่ตรวจหรือวินิจฉัยโรค (ชุด PPE) ที่ใช้งานแล้ว และหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว</p>
๑๕. อื่น ๆ	<p>แก้ว ก้อนหิน กรวด ทყาย ดิน เซรามิก กระเบื้อง ปูนพลาสติก ฝุ่น ฯลฯ</p>

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อไม่ให้มีขยะตกค้าง
๒. เพื่อให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม
๓. เพื่อไม่ให้ขยะติดเชื้อและขยะอันตรายส่งผลกระทบต่อชุมชน
๔. เพื่อลดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
๕. เพื่อประหยัดงบประมาณในการกำจัดขยะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จุดปฏิบัติงานทุกจุดในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก

แนวทางการกำจัดขยะของศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก

๑. การจำแนกประเภทขยะ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก จำแนกประเภทขยะเป็นดังนี้

- ๑.๑ ขยะในส่วนของหน่วยบริการในศูนย์บริการสาธารณสุข แบ่งประเภทดังนี้

๑.๑.๑ ขยะอินทรีย์ คือขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ อาทิ เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษกิ่งไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ

๑.๑.๒ ขยะรีไซเคิล คือ ขยะที่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ได้ อาทิ ขวดแก้ว กระดาษ เศษโลหะ กระจกเครื่องดื่มอะลูมิเนียม กล่องเครื่องดื่มแบบยูเอชที และขยะพลาสติกที่สะอาด ๗ ประเภท ได้แก่

- ๑) ขวดพลาสติกหุ้ม (HDPE LLDPE LDPE PP)
- ๒) บรรจุภัณฑ์พลาสติก ฟิล์มพลาสติกชั้นเดียว (HDPE LLDPE LDPE)
- ๓) ขวดพลาสติก (ทุกชนิด)
- ๔) ฝาขวดพลาสติก
- ๕) แก้วพลาสติก
- ๖) ถาด/กล่องอาหารพลาสติก และ
- ๗) ซ้อน/ส้อม/มีดพลาสติก

๑.๑.๓ ขยะอันตราย คือ ขยะที่มีความเป็นอันตรายหรือมีส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตราย อาทิ หลอดฟลูออเรสเซนต์ หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี กระจกสเปร์ยบรรจุสี/สารเคมีดับเพลิง รวมถึงผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพจนไม่สามารถใช้งานหรือไม่เป็นที่ต้องการ (Waste Electrical and Electronic Equipment : WEEE) อาทิ คอมพิวเตอร์ เครื่องโทรศัพท์ และโทรศัพท์ไร้สาย เครื่องปรับอากาศ และเครื่องรับโทรทัศน์ และตู้เย็น ซึ่งขยะประเภทนี้ต้องมีการแยกทิ้งจากขยะประเภทอื่นอย่างชัดเจน เนื่องจากต้องนำไปกำจัดหรือบำบัดด้วยวิธีเฉพาะ ทั้งนี้ สำหรับซาก WEEE ไม่ควรมีการถอดแยก เนื่องจากจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้ถอดแยกและอาจปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม

๑.๑.๔ ขยะทั่วไป คือ ขยะอื่นนอกเหนือจากขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิลและของเสียอันตรายมีลักษณะที่ย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และไม่มีความเป็นอันตรายหรือมีส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตรายเช่น ขยะใส่อาหาร (ถุงร้อน/ถุงเย็น) ขยะขนมขบเคี้ยว ขยะขนมปังสำเร็จรูป ขยะบรรจุภัณฑ์ชนิดเติม (Refill) ทุกชนิด กระดาษห่ออาหารกล่องโฟม หลอดกาแฟ ขวดกาแฟ และของครีมเทียม เป็นต้น

บทบาทหน้าที่

๑. พนักงานทั่วไปประจำอาคาร มีหน้าที่ในการดูแลการจัดเก็บขยะ โดยให้ดำเนินการดังนี้

- ๑.๑ เก็บถุงขยะ เชือกมัดขยะ ที่มีสีตามประเภทของขยะ
- ๑.๒ เก็บขยะทั่วไป ไปไว้ในจุดพักขยะรวม เพื่อรอพนักงานขนขยะ
- ๑.๓ รวบรวมขยะอันตราย ไปไว้ที่จุดพักขยะอันตราย
- ๑.๔ รวบรวมและจัดเก็บขยะติดเชื้อ ไปยังจุดพักขยะติดเชื้อ
- ๑.๕ รวบรวมขยะรีไซเคิลไปรวมที่จุดพักขยะ
- ๑.๖ ดูแลถังขยะ ล้าง และเป็นผู้เปลี่ยนถุงขยะใบใหม่

อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment)

- เสื้อนิรภัย หมวกนิรภัย แว่นตานิรภัย รองเท้าบูทนิรภัย
- หน้ากากอนามัย
- ถุงมือชนิดหนา
- เครื่องมือคีบหยิบจับ
- อุปกรณ์อื่นๆ ที่มีความเหมาะสมตามหลักการอาชีวอนามัยและ

๒. ผู้ปฏิบัติงานทุกคน มีหน้าที่แยกทิ้งขยะอย่างถูกต้อง

๓. หัวหน้างานมีหน้าที่ดูแล ควบคุมกำกับ ประเมิน ให้ทุกคนปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ระยะเวลาการเก็บขยะ

๑. ขยะจากจุดต่างๆ ภายในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก เก็บวันละ ๓ ครั้ง หรือมากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณขยะ

เที่ยง เวลา ๑๒.๐๐ น.

บ่าย เวลา ๑๕.๐๐ น.

เย็น เวลา ๑๙.๓๐ น.

๒. ขยะภายนอกจุดบริการ

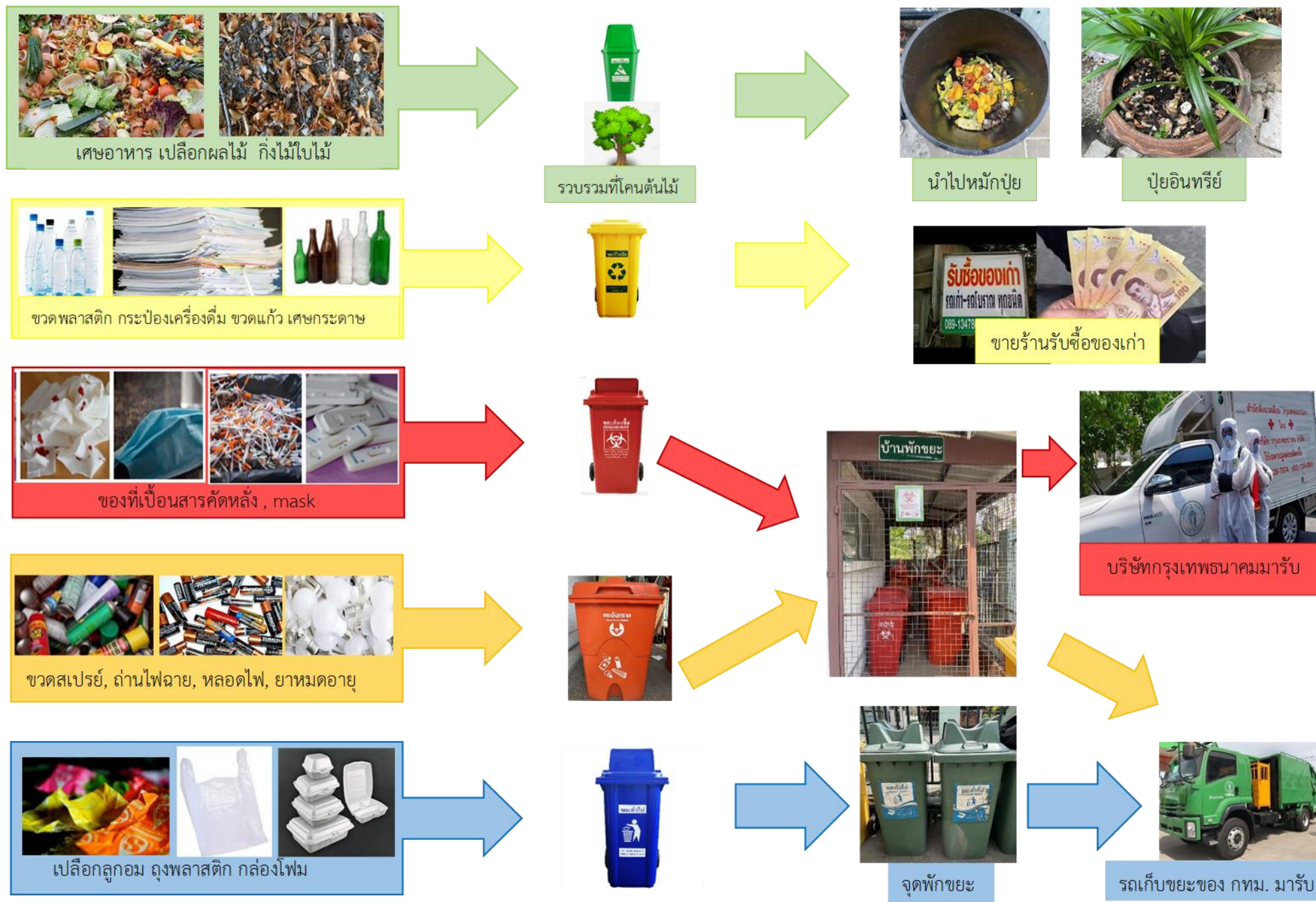
- ขยะทั่วไป และขยะอันตราย มีรถเก็บขยะจากสำนักงานเขตมารับทุกวันอังคารและพฤหัสบดี

ช่วงเช้า

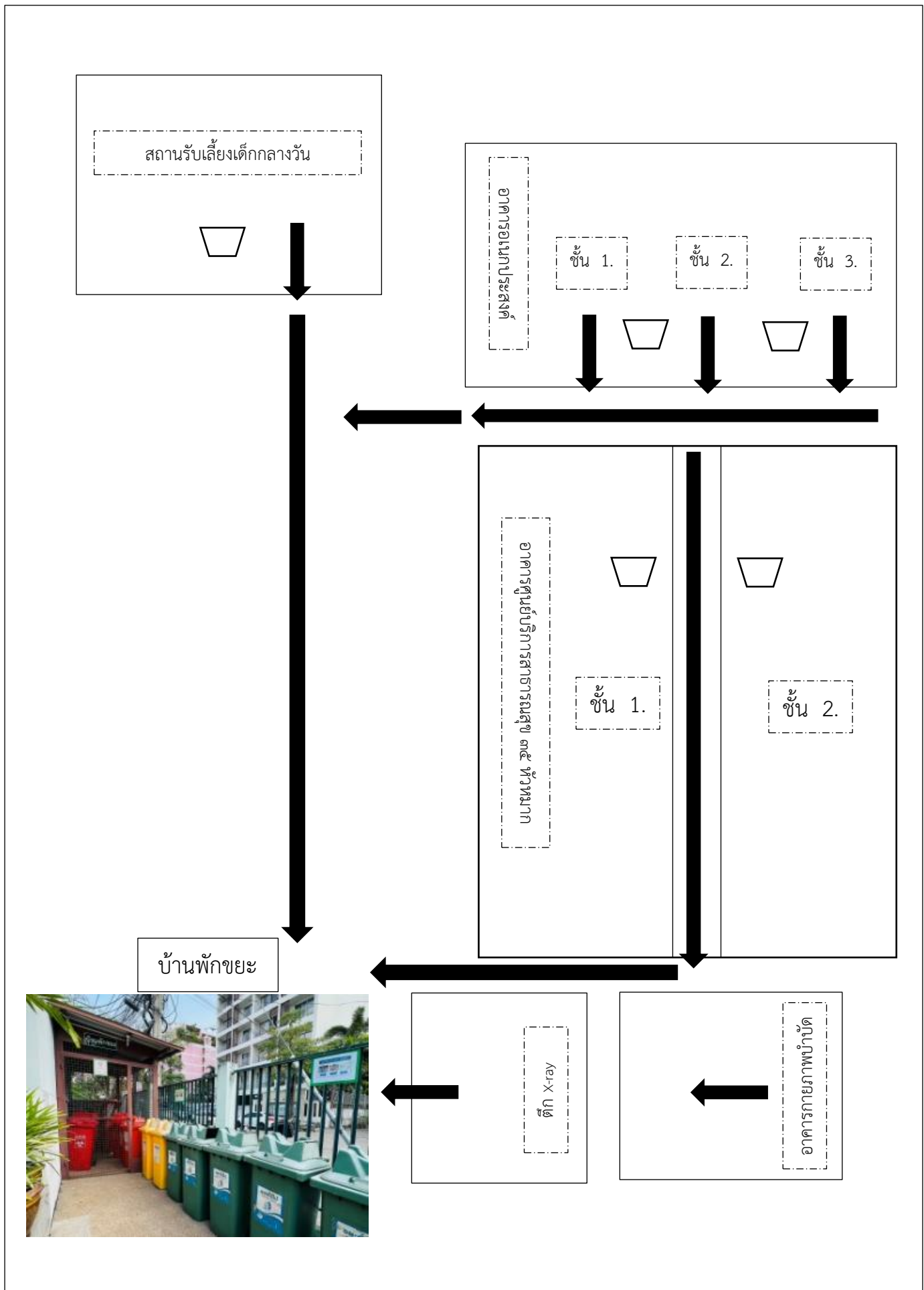
- ขยะติดเชื้อ มีรถจากบริษัทกรุงเทพธนาคมมารับทุกวันจันทร์ ช่วงบ่าย

แผนผังเส้นทางการจัดการขยะมูลฝอยของศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก

๑๒

แผนผังเส้นทางการเคลื่อนย้ายขยะ

ภาชนะรองรับขยะภายในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๕ หัวหมาก

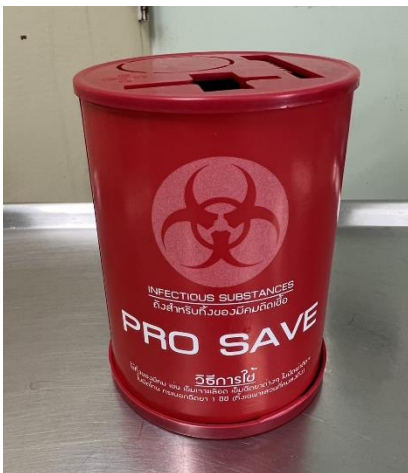
ขยะทั่วไป

ขยะรีไซเคิล

ขยะติดเชื้อ

ขยะอันตราย

อ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ (Pollution Control Department.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Ministry of Natural Resources and Environment.) . (๒๕๖๕) . การคัดแยกขยะมูลฝอย. สืบค้นเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ , จาก <https://www.pcd.go.th/garbage/%e0%b9%8d%e0%b8%9c%e0%b9%88%e0%b8%99%e0%b8%9e%e0%b8%b1%e0%b8%9a%e0%b9%80%e0%b8%ad%e0%b8%8d%e0%b8%aa%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b9%80%e0%b8%9c%e0%b8%a2%e0%b9%81%e0%b8%9e%e0%b8%a3%e0%b9%88%e0%b8%84%e0%b8%a7>